Pomohou centra společných služeb malým obcím? Samospráva si nemůže dovolit mít zbytečné lidi

Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce, zkráceně také centra společných služeb. Navazuje na projekt Meziobecní spolupráce (2013–2015), zaměřuje se na vytvoření a provoz center společných služeb v rámci dobrovolných svazků obcí. Cílem je zajistit efektivnější poskytování veřejných služeb občanům. Největší zájem je o odborné poradenství.

Jiří Chum

Na ždírecké radnici jsme se setkali také se zástupci svazku obcí Podoubraví. Sdružuje celkem 29 obcí a byl založen v roce 2001. Místopředsedou je ždírecký starosta Ing. Bohumír Nikl, teď tu byl i předseda svazku a starosta městyse Libice nad Doubravou Václav Venhauer, s nímž se už před několika týdny setkala kolegyně Lucie Sýkorová *(srov. Veřejná správa č. 3/2019, str. 8–11)*, a také tajemnice svazku a zároveň manažerka centra společných služeb Ing. Dita Benáková. Bylo by škoda oslyšet několik názorů z rozsáhlé debaty.

Co nejvíce potřebují starostové malých obcí?

Dita Benáková: Uspořit svůj čas, aby se mohli věnovat rozvoji obce. V tom je i největší přínos našeho svazku a jeho centra služeb. Poskytujeme základní administrativní podporu, ve všech možných oblastech pomáháme starostům při činnostech spojených s výkonem samosprávy a státní správy. Monitorujeme a zpracováváme žádosti o dotace, připravujeme zadávací řízení na veřejné zakázky, zajišťujeme školení a vzdělávání i dokumenty rozvoje území. Organizujeme pravidelná setkání starostů, společné postupy, sdílení dobré praxe, nebo pomoc při ochraně osobních údajů vyplývající z GDPR. Za poslední rok jsme zpracovali přes 40 žádostí o dotaci. Pro členské obce jsme připravili strategický dokument plán rozvoje sportu. Vykonáváme funkci pověřence GDPR pro 11 obcí a čtyři školy, vydáváme čtvrtletník Podoubravský zpravodaj. Pravidelně aktualizujeme webové stránky a facebook, zveřejňujeme akce konané v jednotlivých obcích.

Václav Venhauer: Zajistili jsme teď například společný postup obcí k poskytnutí finančního příspěvku na nákup zdravotnického zařízení do endokrinologické ambulance. V tom se, navzdory mnoha protivenstvím například ze strany zdravotních pojišťoven, projevila nakonec síla a rozhodnost svazku obcí. Trvalo to dva roky, šlo o ultrazvukový diagnostický přístroj, který stojí kolem milionu korun. Členské obce přispějí více než polovinou, podílejí se na tom i tři obce, které členy svazku nejsou. Neúnavně se přimlouváme za to, aby rozdělování peněz a titulů bylo podle toho, co území potřebuje. Spousta finančních prostředků se míjí účelem. Například se ani nedá financovat mobilní pečovatelská služba, aby dojížděla do obcí.

Jak je to s financováním společných činností?

Dita Benáková: Naše centrum funguje s pomocí dotace z Operačního programu Zaměstnanost, kde je Podoubraví partnerem Svazu měst a obcí České republiky jako nositele projektu Centra společných služeb. Zbytek jako spoluúčast dofinancovávají obce formou mimořádného členského příspěvku. Pomalu směřujeme starosty k tomu, že obce si za služby budou muset zaplatit. Máme ceníkovou sazbu, veřejné zakázky nebo větší žádosti o dotace z evropských fondů již nějakou dobu zpoplatňujeme. Musíme se připravit na komerční fungování centra služeb po skončení dotací. Naším cílem nikdy nebude zisk, takže stačí pokrýt provozní náklady kanceláře centra. Chtěli bychom efektivně pracovat pro každou jednotlivou obec a posílit náš Svazek společnými projekty, které pomohou upevnit naši pozici v systému veřejné správy.

Václav Venhauer: Vše probíhá otevřeně, obce přesně vědí, kolik prostředků směřuje na provoz centra služeb. Pokoušeli jsme se prosadit, aby i kraj zařadil do své politiky podporu dobrovolných svazků. Bohužel v tom zatím nepanuje shoda, podpora směřuje k místním akčním skupinám (MAS), svazky obcí ještě nejsou ucelené a není jich tolik. Ministerstvo pro místní rozvoj by mělo projevit větší vstřícnost, zkusit finančně podpořit alespoň fungující svazky a jejich centra společných služeb. Na svazky obcí by mohly být směrovány finanční prostředky přímo dotačním titulem, který by stvrzoval, že jde pro malé obce o smysluplný projekt.

S kterým článkem systému veřejné správy se menším sídlům nejlépe spolupracuje?

Václav Venhauer: V Kraji Vysočina se při regionální stálé konferenci podařilo zřídit skupinu pro venkov. Tam jsou zástupci Sdružení místních samospráv, Svazu měst a obcí, místní akční skupiny, Spolku pro obnovu venkova. Díky tomu můžeme připomínkovat dotační politiku a různé moduly. V rámci krajů je tahle spolupráce velmi dobrá. Máme také kvalitní spolupráci s ORP, jistě také díky tomu, že Chotěboř je součástí svazku obcí Podoubraví.

U jakých zákonů a předpisů vyvstala potřeba novelizace?

Václav Venhauer: Novelizací je spousta. Co se týče stavebního zákona, tak vždycky to šlo k horšímu. Teď se připravuje jakýsi superstavební úřad a malé stavební úřady, například tady ve Ždírci, by měly zaniknout. To je prostě špatně, vše se vzdálí občanům i radnicím, ještě více se to zbyrokratizuje. Starostové se proti tomu bouří. Vznášíme připomínky, naposledy s radou Kraje Vysočina. Bohužel se stává, že když přijde na schvalování, nastane „li-

FOTO: HYNEK MOŽÍŠ

dová tvořivost“ poslanců. A, nedej bože, zásah lobbistických skupin. Rázem jsou naše snahy zameteny pod koberec. Udělal jsem s tím nedávno zkušenost, když jsme jako starostové dvou obcí bojovali za evidované akcie. Dostali jsme se až k jednání s předkladatelem novely zákona. Ve finále to bylo smeteno ze stolu. Chtěli jsme vědět, proč se tak stalo. Odpověď? Pan ministr rozhodl. Pokud není vůle v nejvyšších patrech státní správy, aby se občanům žilo lépe, tak naše úsilí bude podle potřeby hozené přes palubu. Přesto, že máme takové zkušenosti, tak nám to nedá a nepřestaneme za dobré věci bojovat. Čím více obcí se spojí, tím je jejich hlas silnější. Jistě jste zaznamenal, jak účinné mohou být výzvy vzešlé původně z malých obcí, které pak dostaly nadregionální podporu. Určitě je mnoho věcí, které chceme rozvíjet. Další příklad: starostovi obce, který je neuvolněný, se ani teď nezapočítává do důchodového pojištění odměna za výkon funkce. Rozporovalo se to několikrát, na ministerstvu snaha vyhasla s tím, že to není aktuální. Neuvolněný starosta zůstává závislý na svém zaměstnání, funkci vykonává na úkor svého volného času. Tak by se to mělo zohlednit při výpočtu jeho důchodu.

Co vám nejvíce ztěžuje práci?

Václav Venhauer: Dám vám příklad z našeho městyse, jehož úřad tvoří včetně starosty tři lidé. Dlouhé hodiny se potýkáme se zbytečnými hlášeními a výkazy, například před koncem roku přišel dotazník ze statistického úřadu. A že máme vypsat veškeré budovy, které obec vlastní, uvést, kdy a z čeho byly postavené, jaké tam jsou plochy, jak je využíváme. Hodil jsem to do koše, protože to je práce přinejmenším na dva měsíce v archivu. Takže mně přišla upomínka se sankcí, ale tohle opravdu je příklad svévole ústředních úřadů, s níž se já ani kolegové starostové nehodláme smířit. Musíme upřednostnit to, co je pro obec potřebné. Státní aparát by si řadu věcí mohl získat z databází, kde už ty údaje jsou. Ministerstva by si data mohla měnit mezi sebou. Myslím, že je čas na reformu ústřední státní správy, zpřesnění pravomocí ministerstev. Kdysi se říkalo, že aby někdo zdůvodnil svoji funkci, vymyslí si nějaký projekt. Myslím, že to bohužel platí v rostoucí míře. Podobně je to s doklady požadovanými k žádostem o dotace. My jsme například dostali pokutu za to, že jsme na pozvánce ke slavnostnímu otevření čistírny odpadních vod neměli logo Evropské unie. Pak jsme dostali pokutu, že novinář v regionálních novinách neuvedl logo Unie u svého článku. Nakonec jsme stejně zaplatili 260 tisíc za porušení dotačních podmínek. Když to někomu říkám, ťuká si na čelo. Za každou cenu se hledá pochybení starostů obcí. Neskutečná byrokracie. Samospráva si nemůže dovolit mít zbytečné lidi. Stát by se měl nad tím zamyslet. ■